

לקראת צום גדליה

וישבוע להם גדליהו בן אחיקם בן שפן ולאנשיהם לאמור, אל תיראו ומעבוד הפשדים, שבו בארץ ועבדו את מלך בבל וייטב לכם ירמיהו מ, ט

מה עושים בשאברה כל תקוה?

הקץ על הישוב היהודי בארץ. האבדון הזה של התקוה האחרונה, הוא המכה שעליה אנו מתענים בצום זה.

אבל אנחנו גם יודעים את ההמשך, ויודעים שבעבור 52 שנות גלות בבל, חזרו היהודים והתישבו בארץ. מתברר שהתקוה לא אבדה. וכך כתב בעל ספר העקרים: "התקוה והתוחלת בכל אחד מאלו הפנים שזכרנו, הנה היא אם כללית ואם חלקית, והכללית הנה היא שראוי לאדם שיקוה אל השם תמיד שיושיע את כלל אמתו ויפיל בנעימים חלקם, וזאת היא התקוה שעליה אמרו רז"ל (שבת ל"א) שבתחלת דינו של אדם אומרים לו צפית לישועה, וזו היא ישועת כלל האמה... ויחשב בלבו וידע וישכיל כי אין מעכב ביד השם מלתת את שאלתו ולעשות את בקשתו, כי יקלתו בבלתי תכלית... ובזה יוסף לקוות אל השם".

לא כלם מבינים מהו ענינו של צום גדליה. האם אנחנו צמים על כך שצדיק נרצח בידי רשעים? לצערנו, היו אינספור מקרים דומים בהסטוריה. התשובה היא, שהתענית אינה קשורה באופן אישי לגדליה בן אחיקם, אלא למכה שמותו המיט על עם ישראל. כזכור, גדליה מנה על ידי נבוכדנאצר מלך בבל לעמוד בראש שארית הפליטה שנשארה בארץ ישראל אחרי החרבן. גדליה פנה לאותם אנשים שבורים ומיאשים, ועודד אותם בדבריו: אל תתיאשו! לא הכל אבוד! אפשר להצמיח חיים חדשים מתוך האפר. הישוב היהודי לא נעקר לגמרי, ועם הזמן יוכל לגדול ולהתאושש. עוד יש מקום לאופטימיות ולתקוה.

רציחתו של גדליה סתמה את הגולל על התקוה הזו. התושבים נמלאו בחרדה מפני תגובתם של הבבלים, ובנגוד לאזהרותיו של ירמיהו, נמלטו למצרים. וכך הקיץ